

Oktatás, nevelés, szakmai képzés*

Háttér

Az Európai Tanács 2005. tavaszi ülése a lisszaboni stratégia újraindításával összefüggésben az emberi tőkét tekintette Európa számára a legfontosabb eszköznek. Következésképpen felhívta a tagállamokat az oktatás általános szintjének javítására irányuló erőfeszítések megkezdésére és az iskolából idő előtt kimaradó fiatalok számának csökkentésére, nevezetesen a lisszaboni stratégiával összhangban létrehozott „Oktatás és képzés 2010” elnevezésű munkaprogramot folytatva. Az Európai Tanács kiemelte továbbá, hogy az élethosszig tartó tanulás elengedhetetlen feltétele a lisszaboni célkitűzések elérésének. A Bizottság különös figyelmet szentelt az oktatási és szakképzési rendszerek korszerűsítésének, különösen az európai egyetemek tekintetében.

Általános megközelítés

2006. tavaszi ülészaka során az Európai Tanács ismét hangsúlyozta az oktatásnak és szakképzésnek – mint a megújított növekedési és foglalkoztatási partnerség keretében 2007 végéig megvalósítandó cselekvések elsődleges fontosságú tartományának – a jelentőségét. E következtetések megerősítik a Tanács és a Bizottság által az „Oktatás és képzés 2010” elnevezésű munkaprogram előrehaladásáról kiadott második közös időközi jelentés legfontosabb megállapításait. A jelentés, amelyet február 24-én fogadtak el „Az oktatás és a képzés korszerűsítése: kulcs Európa jólétéhez és társadalmi kohéziójához” címmel, nagy hangsúlyt fektet az oktatás és a képzés által betöltött kettős – társadalmi és gazdasági – szerepre, valamint az e két területet érintő reformok vonatkozásában teendő jelentősebb erőfeszítések, a célzott befektetések és a jobb szabályozás szükségességére.

Szeptember 5-i közleményében a Bizottság kifejtette az *európai oktatási és képzési rendszerek hatékonyságának és igazságosságának megerősítéséhez* szükséges, általa legfontosabbnak ítélt szempontokat. Mivel úgy értékelte,

* *Forrás: Általános jelentés 2006. II. fejezet – Jóléti célkitűzés – szakasz – A jólét növelésének mozgatóerői – Oktatás, nevelés, szakmai képzés.*

hogy az oktatás társadalmi vetületét gyakran figyelmen kívül hagyják, az oktatással és szakképzéssel kapcsolatos politikák teljes potenciáljának optimalizálása és az általános hozzáférhetőség megvalósítása érdekében javasolta a hatékonysággal és az igazságossággal kapcsolatos célkitűzések kombinálását. Ezzel összefüggésben a Tanács november 14-én következtetéseket fogadott el, amelyekben megismételte a bizottsági közlemény legfontosabb üzeneteit, kiemelve, hogy felül kell vizsgálni az európai oktatási rendszerek igazgatására és finanszírozására vonatkozó szabályokat annak érdekében, hogy e rendszerek jobban tudják ötvözni a hatékonyság és az igazságosság szempontját.

Európai Technológiai Intézet

2006-ban konkrét és jelentős előrehaladást értek el a valódi tudásalapú társadalom megvalósítása tekintetében az *Európai Technológiai Intézet* létrehozására vonatkozó kezdeményezéssel. Az Intézet a tervek szerint a jövőben a felsőoktatás, a kutatás és az innováció új kiválósági központjának szerepét tölti majd be.

Február 22-i első közleményében¹ a Bizottság közreadta a jövőbeli Intézet felépítésével és finanszírozásával kapcsolatos kezdeti elgondolásait. Az Intézet küldetése hármas célkitűzésen alapul: a legtehetségesebb hallgatók, kutatók és szakemberek odavonzása; új lehetőségek teremtése a kutatási eredmények üzleti hasznosításában; a köz- és a magánszféra közötti kétirányú kapcsolatok megerősítése.

Június 8-i újabb közleményében² a Bizottság pontosította az Európai Technológiai Intézet létrehozására vonatkozó cselekvési tervét, és előkészítette egy erre irányuló hivatalos javaslat útját. A közlemény többek között bemutatja az európai innovációs, kutatási és oktatási potenciál megerősítésére irányuló közösségi fellépések kiegészítésére tervezett jövőbeli Intézet javasolt felépítésének és működésének kidolgozását lehetővé tevő konzultáció eredményeit. Az Európai Tanács júniusi ülészakán élénken támogatta a kezdeményezést, és a Régiók Bizottsága is üdvözölte azt december 6-i véleményében.

Október 18-án³ a Bizottság európai parlamenti és tanácsi rendeletjavaslatot terjesztett elő az Európai Technológiai Intézet létrehozásáról. Javasolta, hogy az Intézet felépítése integrált hálózati együttműködésen alapuljon, amelyben egyfelől maga az Európai Technológiai Intézet venne részt, az átfogó stratégiai prioritásait meghatározó igazgatótanács vezetése alatt, másfelől az innovációs, kutatási és oktatási tevékenységek végrehajtásáért

felelős „tudományos és innovációs társulások”, azaz az egyetemeket, a kutatószervezeteket és a vállalkozásokat magukban foglaló partnerszervezetek közös vállalkozásai, amelyek integrált partnerséget képeznek az Európai Technológiai Intézet javaslati felhívásaira való válaszadás tekintetében. Ezen túlmenően a cél az Európai Technológiai Intézet működésének 2008-ban történő megkezdése.

Európai Képzési Alapítvány

Egy külső szakértők által a közelmúltban elkészített értékelés alapján a Bizottság december 19-én közleményt⁴ fogadott el, amelyben számba vette az Európai Képzési Alapítvány szerepében, földrajzi lefedettségében és tevékenységében az előző, 2002-es külső értékelés óta bekövetkezett változásokat.

Felsőoktatás

Február 15-én az Európai Parlament és a Tanács *„A felsőoktatás terén a minőségbiztosítással kapcsolatos további európai együttműködésről”* címmel ajánlást⁵ fogadott el, amely a tagállamoknak javasolja *„minőségbiztosítási és akkreditációs ügynökségek európai nyilvántartásának”* létrehozását, amelyből a felsőoktatási intézmények szabadon választhatnának.

2005. októberi Hampton Court-i nem hivatalos csúcstalálkozójukon az Európai Unió állam- és kormányfői által megfogalmazott kérdésre válaszolva a Bizottság május 10-én közzétette *„Az egyetemek korszerűsítési programjának megvalósítása: oktatás, kutatás és innováció”* című közleményét.⁶ A Bizottság meggyőződése, hogy az egyetemek a tudás, a tehetség és az energia kimeríthetetlen forrásai, ezért felvázolja azon területeket, amelyeken változtatások szükségesek olyan struktúra létrehozása érdekében, amely a globalizáció korában lehetővé teszi számukra társadalmi jelentőségük és a tudásalapú gazdaságban betöltött szerepük növelését. A Bizottság javaslatot tett többek között a következők tekintetében: azon diplomások arányának növelése, akik legalább egy szemesztert külföldön vagy gyakorlatyszerzéssel töltöttek; az egyetemi képzési programok oly módon történő felépítése, hogy azok közvetlenül előmozdítsák a diplomások elhelyezkedését; a felsőoktatást az üzleti világgal összekötő strukturált partnerségek kialakításának ösztönzése; az egyetemi oklevelek elismerési eljárásainak egyszerűsítése, felgyorsítása és összhangba hozatala a szakmai képesítésekre alkalmazandóakkal, és az európai oklevelek Európai Unión kívüli elismerésének megkönnyítése; a bruttó nemzeti termék (GNP) legalább 2%-ának – a köz-

és a magánfinanszírozást is ideértve – a felsőoktatási rendszer korszerűsítésére való fordítása; az egyetemeken eredményközpontúbb és a kutatás terén az intézményekre hosszú távú életképességük tekintetében nagyobb felelősséget hárító, új finanszírozási rendszerek létrehozása.

Júniusi ülészsaka alkalmával az Európai Tanács kérte e bizottsági közleményben leírt feladatok megvalósítását.

Egész életen át tartó tanulás

A Bizottság által május 24-én előterjesztett felülvizsgált javaslatra⁷ támaszkodva az Európai Parlament és a Tanács november 15-én *cselekvési programot* határozott meg az egész életen át tartó tanulás terén,⁸ a 2007–2013-as időszakra vonatkozóan. A program célul tűzi ki különösen a Közösségben működő oktatási és szakképzési rendszerek közötti cserék, együttműködés és mobilitás előmozdítását. Magában foglalja a négy korábbi ágazati programot (Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci és Grundtvig), egy transzverzális programot, valamint az európai integrációhoz kapcsolódó tevékenységeket folytató intézményeknek és maguknak az ilyen jellegű tevékenységeknek a támogatására szolgáló Jean Monnet-programot.

A szakmai alkalmasság és a képesítések átláthatóságának és összevethetőségének az Európai Unióban történő fokozása érdekében május 18-i állásfoglalásában a Tanács javasolta a 2004-ben létrehozott *Europass* rendszer⁹ kiigazítását, hogy az vegye figyelembe a fiatalok által megszerzett „nem hivatalos” képességeket is.

Szeptember 5-én a Bizottság javasolta az egész életen át tartó tanulás *Európai Képesítési Keretrendszerének* létrehozását,¹⁰ amelyet a vállalkozások és magánszemélyek referenciaeszközként használhatnának a különböző oktatási és szakképzési rendszerek képesítési szintjeinek összehasonlítására.

Október 23-án a Bizottság közleményt fogadott el „*Felnőttkori tanulás: tanulni sohasem késő*”¹¹ címmel. Ennek célja a felnőttek oktatásának és szakképzésének – mint az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos politikák alapvető elemének – előmozdítása, valamint a lisszaboni célkitűzések megvalósításához való lényegi hozzájárulásának bemutatása.

Szeptember 13-i saját kezdeményezésű véleményében az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság sürgette az *információs technológiák* intenzívebb használatát az egész életen át tartó tanulás szolgálatában,¹² különösen a munkahelyi helyszíni oktatáson és képzésen keresztül.

November 14-én a Tanács jóváhagyta az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló európai parlamenti és tanácsi aján-

lást. Az ajánlás meghatározza azoknak a kulcskompetenciáknak az európai referenciakeretét, amelyekkel az alapoktatás és szakképzés végére valamenyny fiatalnak rendelkeznie kellene, és amelyek megszerzésére, szinten tartására és frissítésére lehetőséget kell biztosítani a felnőttek számára az egész életen át tartó tanulás keretében.

A Tanács november 14-i következtetései alapján az EU-tagállamok, a tagjelölt országok és az Európai Szabad Kereskedelmi Társulás/Európai Gazdasági Térség (EFTA/EGT) országai oktatásért és szakképzésért felelős miniszterei, valamint az európai szociális partnerek és a Bizottság december 5-én elfogadták „a szakoktatás és a szakképzés terén megvalósuló európai együttműködés megerősítéséről szóló helsinki közleményt”. A közlemény megerősíti a 2004-ben elindított együttműködést (koppenhágai folyamat) és annak prioritásait, valamint szorgalmazza a szakoktatás és a szakképzés vonzerejének és minőségének a javítására már bevezetett eszközök és kezdeményezések kiegészítését, illetve gyakorlati alkalmazását, különös tekintettel a szakoktatási és szakképzési célokra nyújtott hitelek európai rendszerének a kifejlesztésére.

A Közösségen belül oktatási és szakképzési célból megvalósuló mobilitás tekintetében az Európai Parlament szeptember 26-án, a Tanács pedig december 18-án jóváhagyta a Bizottság által 2005-ben beterjesztett,¹³ az „Európai Mobilitásminőségi Alapokmányról” szóló európai parlamenti és tanácsi ajánlástervezetet.¹⁴

Többynelvűség

A Bizottság 2005. augusztus 1-jei közleményében az *Európai Nyelvi Kompetenciamutató* létrehozása tekintetében megfogalmazott javaslatát¹⁵ az Európai Parlament április 27-i állásfoglalásában kedvezően ítélte meg. A Tanács május 19-i állásfoglalásában szintén véleményt nyilvánított e kérdésben, noha a tagállamok között véleménykülönbségek adódtak a diákok ismereteinek vizsgálata tekintetében meghatározandó ideális életkort illetően.

A Bizottság 2005. november 22-i, a *többynelvűség ösztönzését célzó új keretstratégiát*¹⁶ javasoló közleményével kapcsolatban véleményt nyilvánított a Régiók Bizottsága (június 14.),¹⁷ az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (október 26)¹⁸ és az Európai Parlament (november 15.).

Nemzetközi együttműködés

Június 21-én Bécsben az Európai Közösség és az *Egyesült Államok* megállapodást írt alá a 2001–2005-ös időszakra vonatkozó első megállapodás tárgyát képező *felsőoktatási és szakképzési együttműködési program*¹⁹ 2006–2013-as időszakra történő megújításáról. Folyamatban van egy hasonló megállapodás megkötése *Kanadával*.²⁰

Jegyzetek

- ¹ COM(2006) 77.
- ² COM(2006) 276.
- ³ COM(2006) 604.
- ⁴ COM(2006) 832.
- ⁵ 2006/143/EK ajánlás (HL L 64., 2006.3.4.).
- ⁶ COM(2006) 208.
- ⁷ COM(2006) 236.
- ⁸ 1720/2006/EK határozat (HL L 327., 2006.11.24.).
- ⁹ 2241/2004/EK határozat (HL L 390., 2006.12.31.).
- ¹⁰ COM(2006) 479.
- ¹¹ COM(2006) 614.
- ¹² HL C 318., 2006.12.23.
- ¹³ COM(2005) 450.
- ¹⁴ 2006/961/EK ajánlás (HL L 394., 2006.12.30.).
- ¹⁵ COM(2005) 356.
- ¹⁶ COM(2005) 596.
- ¹⁷ HL C 229., 2006.9.22.
- ¹⁸ HL C 324., 2006.12.30.
- ¹⁹ HL L 346., 2006.12.9.
- ²⁰ 2006/964/EK határozat (HL L 397., 2006.12.30.).